

Peer Gynt

Av Henrik Ibsen

Om uppsättningen

Nypremiär: 14 december 2019, Stora scenen

Speltid: cirka 2 timmar och 50 minuter, inklusive paus

Starkt ljud, starkt ljus och rökning av örtcigaretter förekommer i föreställningen.

"en av de mest se- och hörvärda föreställningarna på mycket länge" Aftonbladet

"Erik Ehn gör sitt livs roll" DN

"Det är teater när teater är som bäst" DN

"mycket, mycket sevärd" SvD

"Erik Ehns rörande rollprestation är ett imponerande teatralt maratonlopp" Expressen

"vildsint, vacker, grotesk och gripande" UNT

Den rastlöse oduglingen som reser jorden runt i jakt på sig själv är äntligen tillbaka på Stora scenen!

Det norska nationaleposet om Peer Gynt liknar ingenting annat med sin vilda blandning av satir, surrealism och saga. Nu skildras Peer Gynts makalösa liv i en koncentrerad uppsättning signerad regissören Michael Thalheimer.

Michael Thalheimer är en av Europas mest omtalade regissörer, känd för koncentrerade och intensiva iscensättningar av klassiker, berättade med starka bilder och känslor. Han har regisserat för en rad stora europeiska teatrar och är fast regissör vid prestigefulla Berliner Ensemble i Berlin.

Thalheimers första besök på Dramaten var ett gästspel med Goethes Faust på Stora scenen 2006. Två år senare regisserade han Kasimir och Karoline, som blev en stor framgång. 2013 var han tillbaka med den kritikerrosade Woyzeck.

Senast Peer Gynt spelades på Dramaten var 1991, i regi av Ingmar Bergman.

Medverkande

Erik Ehn
Peer Gynt

Stina Ekblad
Åse

Rebecka Hemse
Solveig / Ingrid / En grön-
klädd kvinna / Anitra

Carl Magnus Dellow
Aslak / Solveigs pappa /
Troll 1 / En grönklädd kvinna –
gammal / Ballon / En norsk
skeppare / En knappstöpare

Andreas Rothlin Svensson
Man 2 / Brudgummen / Troll 2 / Den grönklädda kvinnans son / Eberkopf /
Begriffenfeldt / en kock

Thomas Hanzon

Man 1 / Dovregubben / Cotton / en okänd passagerare

Översättning

Lars Forssell

Bearbetning

Michael Thalheimer, Maja Zade

Regi

Michael Thalheimer

Scenografi

Olaf Altmann

Kostym

Michaela Barth

Ljusdesign

Michael Gööck

Videodesign
Alexander Du Prel

Musik
Bert Wrede

Peruk och mask
Peter Westerberg, EvaMaria Holm

Bilder från uppsättningen

Bakom kulisserna

"Peer – du ljuger!"

10 ingångar till Peer Gynt

1. Jordbävning

Henrik Ibsen skriver Peer Gynt i Italien. Börjar i Rom sent år 1866. Två första akterna klara i april. Flyttar i maj till Casamicciola på ön Ischia. Kurort, termalbad. Klar med tredje akten i augusti, skickar in det skrivna till sitt förlag. Efter en jordbävning den 14 augusti flyttar han till Sorrento, fjärde akten klar i september. Skickar sista och femte akten från Rom i oktober 1867.

2. Äventyr

"Det blir en stor dramatisk dikt, vars huvudfigur är en av den norska allmogens halvt mytiska och äventyrliga personer från nyare tid." (Ibsen i brev.)

3. Inte slutsåld

Boken med Peer Gynt utgavs i 1 250 exemplar av Gyldendals förlag den 14 november 1867. Med en tilltryckning på 2 000 exemplar som inte sålde slut förrän sju år senare.

4. Begreppet poesi

Bokutgåvan av Peer Gynt fick blandad kritik och bedömdes inte vara riktig dikt. Ibsen svarade: "Min bok är poesi, och är den det icke, så skall den bliva det. Begreppet poesi skall i vårt land, i Norge, komma att böja sig efter boken."

5. Inte teater.

"Peer Gynt är inte avsedd att uppföras". (Ibsen i brev.)

6. Norges författare

Ibsen höll sig under en mycket stor del av sitt författarliv långt från Norge. Tjugosju år utomlands.

7. Sig själv

Ibsen hänvisade till sin egen familj och släkt som källor till Peer Gynt.

8. Bergakungens sal

Peer Gynt uruppfördes på Kristiania teater (i nuvarande Oslo) den 24 augusti 1876. Specialskriften musik av Edvard Grieg.

9. Fanns på riktigt

"Peer Gynt var en verklig person som levde i Gudbrandsdalen, i slutet av förra århundradet eller i början av detta. Hans namn är fortfarande bekant bland folket, men inte mycket är känt om hans liv annat än det som finns i Peter Christen Asbjørnsens Norska folksagor och huldresägnar." (Ibsen i brev.)

10. Lögnhalsen

Mor Åse ropar ut sin anklagelse mot sonen Peer, lögnhalsen som berusar sig med fantasi och smiter från verkligheten. Samtidigt är hon hans bästa publik. Utan hennes lust att lyssna hade han väl inte ljugit så? Både Peer och Ibsen vet att när ett påhitt förs in i världen, så blir det verklighet. Kanske den enda pålitliga verklighet som finns.

Magnus Florin är dramaturg vid Dramaten

"Att göra Peer Gynt är som att springa en halvmara."

Erik Ehn gör succé som Peer Gynt i Michael Thalheimers uppsättning. Vi ställde några frågor till Erik innan det var dags att kliva upp på scenen.

Erik, du har gjort megasuccé och hyllats i press för din tolkning av Peer Gynt – berätta, hur känns det?

Det känns fantastiskt roligt att föreställningen blivit så väl mottagen av både publik och press. Jag hoppas att många får möjlighet att se den. Det är ett arbete med en oerhört tydlig regissör och en mycket bra ensemble. Jag njuter av att göra detta tillsammans med mina kollegor.

Hur går du in i rollen, hur blir du Peer Gynt?

Ja du, jag säger som Peer själv: "jag är mig själv för fullt och helt"

Det är en fysiskt mycket krävande roll, hur många kalorier bränner du per föreställning?

Jag har sprungit marathon och halvmarathon några gånger. Känslan efter föreställningen är jämförbar med ett drygt halvmarathon tycker jag. Fast jag pratar inte lika mycket när jag springer. Och antal kalorier har jag ingen aning om, jag har aldrig intresserat mig så mycket för kalorier. Men nog är det bra att vara på hugget och ha kolhydrater i kroppen när det är dags för föreställning.

En fråga till tre norrmän

Peer Gynt sägs fånga något typiskt norskt. Vi bad tre aktuella norska författare svara på frågan: Vad handlar egentligen Peer Gynt om?

Merethe Lindstrøm, aktuell med romanen Nord:

– Jag räds Peer Gynt. Inte pjäsen så som den var menad att vara, men kritiken i Ibsens existentialistiska, satiriska text har i hög grad försvunnit med berömmelsen, snabbt omfamnat av samma strömningar i samhället som pjäsen angriper och numer blivit själva nationalskatten. Och jag är rädd för Peer, personen. När jag föreställer mig honom, är han som den norska stoltheten – det som skrämmer mig med Norge. Ibsens skarpa analys av det norska är nästan outhärdligt bra, av självupptagenheten, men även sårbarheten. Jag bor numer i Storbritannien, Peer finns även här. Den smarta aktiespekulanten, de unga kungarna som köper upp kommunala bostäder och gör dem till utvecklingsprojekt. Och ändå är det så lätt att se varför det är norskt, det Peer Gyntska.

För mig är Peer Gynt ett existentiellt nationalpsykedeliskt epos, en roadtrip. Peers imperialistiska turné är så påträngande blåögd och självbelåten, lika skenbart ren som en norsk fjord. Han kommer alltid vara aktuell, även i Breiviks massaker finns en del av Peer Gynt, av det narcissistiska, av driften att bli något stort, blomma ut och förstöra sig själv och andra längs vägen. Det finns en blindhet i Peer Gynts persona och kanske är det samma brist som så länge hindrat oss från att se och upptäcka honom som han är. Inte bäst i världen, utan bara en av oss.

Geir Gulliksen, gav 2015 ut Berättelse om ett äktenskap och kommer med en ny roman hösten 2018.

– Handlar inte Peer Gynt om norskingarna, om norsk folksjäl? Jo, så hade Ibsen tänkt det, och detta är väl orsaken till att jag länge inte orkat intressera mig för stycket. Vem vill gå på teater för att leva sig in i den norska folksjälen? Den ser vi mer än nog av i politiken. För tyvärr så ger Peer Gynt en ännu mer precis bild av hur det är att vara norsk nu, än då Ibsen skrev stycket. Peer kommer från en liten socken, han åker ut i världen och blir rik på smutsiga affärer – slavhandel, men visst har väl detta sin motsvarighet i vår tids olje- och vapenproduktion? Och eftersom Peer är norsk vill han vara känd som god. Han räddar sitt renommé genom att frige några slavar och bygga en skola åt dem. Efter detta räds han inte att framträda som världens samvete. Kan någon bli mer norsk än så?

Men glöm allt det norska, för Peer Gynt handlar om något annat och vildare, om mörka drömmar. Kom ihåg att pjäsen börjar med en man som rider på en bock. Eller hur var det nu igen? Han skryter för sin mamma om hur han satt på ryggen av en rentjur som tar honom så högt upp på fjället att han ser örnars bruna ryggar simma i luften under sig. Hon tror på honom trots att hon vet att han ljuger. Ibsen trodde själv

på dessa bilder, även om han visste att han fått dem från en gammal sägen. Och vi tror på dem. Det handlar om att bli berörd av livet, om att vilja beröra det som är mest levande i oss själva, att rida på ryggen av en bock.

Tore Renberg, aktuell med romanen Skada gods.

– Peer Gynt är en gestalt som kräver allt och drömmer stort. Han är en idiot och han är ett geni, lika oemotståndlig som han är odräglig. I Ibsens inspirerade dramatiska dikt framstår Peer som en förbluffande retoriker – en diktare – och en ansvarslös, självförhärligande egoist, i regel med ett enda mål för ögat: Att uppfylla sitt eget megalomana begär. Efter kejsardöme, efter kvinnor, efter att vara en Messias. Ibsens pjäs slår oss med sin väldiga, egenartade energi: den är 150 år gammal och saknar motstycke i världslitteraturen. Den sparkar, som Gynt själv, i alla riktningar, och förefaller förunderligt modern i sitt porträtt av mänskligt begär: efter pengar, efter makt, och efter att begripa vem man själv är och varför man finns här på jorden.

Översättning från norska: Astrid Pernille Hartmann.